

Nr 1

Utlåtande i anledning av väckta motioner om upprättande av diplomatiska förbindelser med Demokratiska Republiken Vietnam.

I en i första kammaren av herr *Werner* väckt motion, nr 52, och en i andra kammaren av herr *Hermansson m. fl.* väckt likalydande motion, nr 49, vilka båda motioner har hänvisats till utrikesutskottet, föreslås att riksdagen i skrivelse till regeringen skall begära »initiativ för att upprätta diplomatiska förbindelser med Demokratiska Republiken Vietnam».

Beträffande motiveringen till motionärernas yrkande får utskottet hänvisa till motionerna.

Under det tolfte ordinarie mötet med Förenta Nationernas generalförsamling år 1957 antog denna med stor majoritet en resolution om upptagande av Sydkorea och Sydvietnam som medlemmar av FN (resolution 1144 XII; resolutionen antogs med 49 ja-röster, 9 nej-röster och 23 nedlagda röster). Sedan frågan på sedvanligt sätt dryftats vid ett nordiskt utrikesministermöte, beslöt Sverige rösta för resolutionen, vilket samtidigt innebar ett folkrättsligt erkännande från svensk sida av Sydkorea och Sydvietnam. I en röstförklaring framhöll den svenska representanten ambassadör Edberg att Sverige dittills hade tvekat att stödja ansökningar om medlemskap från delade stater. Herr Edberg hänvisade till att Sverige några veckor tidigare i säkerhetsrådet hade röstat för både Sydkoreas och Sydvietnams inträde i FN, varvid för det svenska ställningstagandet hade åberopats universalitetsprincipen, nödvändigheten av samarbete mellan alla stater, både stora och små, samt önskvärdheten av att berörda stater accepterade de förpliktelser som följde av medlemskap i FN. Frågan om Nordvietnams inval var icke aktuell vid denna tidpunkt och har därefter ej tagits upp i FN. Det må påpekas att varken Sydvietnam eller Sydkorea erhållit medlemskap i FN på grund av sovjetiskt veto i säkerhetsrådet.

Sverige etablerade år 1960 diplomatiska förbindelser med Sydvietnam. Detta skedde i den formen att den svenske ambassadören i Thailand samtidigt ackrediterades i Sydvietnam. Sverige inrättade emellertid inte något beskickningskansli i Saigon. Varken erkännandet av Sydvietnam eller upprättandet av diplomatiska förbindelser med detta land innebar något ställningstagande till demarkationslinjen längs den 17:e breddgraden eller till Sydvietnams eventuella territoriella krav.

I samband med personalbyte på sändebudsposten i Bangkok förra året beslutade regeringen att den nye innehavaren inte skulle vara ackrediterad i Saigon. De besök, som den svenske ambassadören i Bangkok regelmässigt avlagt i Saigon för kontakter med regeringen där, har därmed upphört. Detta innebär emellertid inte att de diplomatiska förbindelserna mellan Sverige och Sydvietnam upphävts.

När det gäller frågan om erkännande av Nordvietnam kan konstateras att avsaknaden av formella förbindelser icke hindrat den svenska ambassadören i Peking att tid efter annan besöka Nordvietnam. Vid besök i Hanoi i början av 1967 hade ambassadör Petri t. ex. överläggningar med representanter för den nordvietnamesiska regeringen om vad som från svensk sida kunde göras för att bidra till hjälp åt civilbefolkningen. Ambassadör Petri har i dagarna ånyo besökt Hanoi tillsammans med en tjänsteman vid utrikesdepartementet i Stockholm för förnyad kontakt med Nordvietnams regering.

Vid 1967 års riksdag väcktes motioner med förslag dels att Sverige måtte ompröva sin hållning till regeringen i Nordvietnam (I: 465 och II: 591), dels om upprättande av diplomatiska förbindelser med Demokratiska Republiken Vietnam (I: 185 och II: 239). Utrikesutskottet konstaterade i sitt utlåtande nr 3 att frånvaron av formella förbindelser icke hade hindrat upprätthållande av kontakter mellan Sverige och Nordvietnam. Med hänsyn till Vietnam-frågans ömtåliga läge funnes däremot risk för att upprättandet av diplomatiska förbindelser med Nordvietnam kunde misstolkas och vålla svårigheter. Det funnes därför starka skäl för att Sverige icke i det rådande läget skulle frångå sin dittillsvarande ståndpunkt i frågan. Utskottet hemställde därför om avslag på de nämnda motionerna. Riksdagen följde utskottet.

Sedan utrikesutskottet hade att behandla motioner om Sveriges officiella inställning till Nordvietnam vid 1967 års riksdag, har emellertid inte blott sidoackrediteringen av Sveriges Bangkok-ambassadör i Saigon upphört och de informella kontakterna via vår Peking-ambassadör med regeringen i Hanoi fortsatt. Därutöver har Nordvietnams ambassadör i Moskva, herr Nguyen Tho Chan, nyligen besökt Stockholm för överläggningar med den svenska regeringen. Efter dessa överläggningar har från regeringens sida uttalats att kontakterna genom den svenske Peking-ambassadörens upprepade resor till Hanoi och genom nordvietnamesiska besök i Stockholm skall utvecklas till »nära nog rutin». Avsaknaden av formella diplomatiska förbindelser betraktas härvid inte på någondera sidan som något hinder.

Enligt vad utskottet inhämtat har *Nordvietnam* diplomatiska förbindelser med följande stater: Sovjetunionen, Polen, Östtyskland, Tjeckoslovakien, Ungern, Bulgarien, Jugoslavien, Rumänien, Albanien, Nordkorea, Kina, Mongoliska Folkrepubliken, Kuba, Laos, Cambodja, Förenade Arabrepubliken,

Guinea, Mali, Tanzania, Algeriet och Indonesien. Indien representeras av en generalkonsul och Frankrike av en »*Delégation générale de Gouvernement français*». I Hanoi finns vidare en brittisk generalkonsul som emellertid inte betraktas som en officiell ämbetsman; hans kontakter på nordvietnamesisk sida är sålunda inte regeringsledamöter eller ämbetsmän i regeringens centrala administration utan tjänstemän i staden Hanois förvaltning. Schweiz' ambassadör i Peking har nyligen besökt Hanoi; de schweiziska kontakterna med Nordvietnams regering har därmed antagit i stort sett samma karaktär som den svenska regeringens.

Sydvietnam har enligt till utskottet lämnade uppgifter diplomatiska förbindelser med följande stater: Västtyskland, Argentina, Australien, Belgien, Brasilien, Danmark, Elfenbenskusten, Frankrike, Förenta Staterna, Grekland, Indien, Iran, Italien, Japan, Jordanien, Kina (Formosa), Sydkorea, Laos, Libanon, Libyen, Luxemburg, Malaysia, Marocko, Nederländerna, Norge, Nya Zeeland, Panama, Portugal, Schweiz, Senegal, Sverige, Storbritannien, Spanien, Thailand, Tunisien, Turkiet, Österrike, Filippinerna, Singapore och Burma.

Utskottet vill erinra om att den svenska regeringen vid ett flertal tillfällen givit uttryck för sin djupa oro över kriget i Vietnam. Den har hävdad att bombardemangen av och andra krigshandlingar mot Nordvietnams territorium måste upphöra och vädjat till Förenta staterna att ta första steget i en process som skulle kunna leda till förhandlingar. Vid dessa förhandlingar måste även FNL erkännas som en likaberättigad förhandlingspart.

Utskottet konstaterar vidare att karaktären av de svenska formella förbindelserna med Sydvietnam ändrades då det tidigare arrangemanget med sidoackreditering av den svenske Bangkok-ambassadören i Saigon upphörde föregående år. Samtidigt har de informella kontakterna med Nordvietnams regering förstärkts genom besök i Stockholm av Nordvietnams ambassadör i Moskva. Gentemot en nedtrappning av förbindelserna med Sydvietnam står alltså en intensifiering av kontakterna med Nordvietnam.

Vad åter angår den av motionärerna väckta frågan om initiativ för att upprätta diplomatiska förbindelser med Nordvietnam vill utskottet anföra följande. De informella kontakter, som upprätthållits via diplomatiska kanaler genom den svenske Peking-ambassadörens besök i Hanoi och nu senast även genom ett besök i Stockholm av Nordvietnams ambassadör i Moskva, har uppenbarligen fungerat på ett för båda parter tillfredsställande sätt. Efter de senaste samtalen i Stockholm uttalades att man var överens om att fortsätta kontakterna i dessa former och att de nu komme att bli tätare. Det synes därför för närvarande i praktiken icke föreligga något behov av förändrade former för förbindelserna med Nordvietnam; i nuvarande känsliga läge kunde en sådan ändring måhända även försvåra en kontaktförmedling om möjligheten till en sådan skulle yppa sig. Det må

i detta sammanhang även nämnas, att ambassadör Chan vid sina överläggningar med svenska regeringen icke tog upp frågan om en förändring i förbindelserna. Utskottet finner därför starka skäl tala för att Sverige för närvarande inte skall frångå sin hittillsvarande ståndpunkt i denna fråga.

Utskottet hemställer i enlighet med vad ovan anförts

att motionerna I: 52 och II: 49 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 februari 1968

På utrikesutskottets vägnar:

ARNE GEIJER

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Arne Geijer (s), Lundström (fp), Birger Andersson (s), Georg Pettersson (s), Bengtson (cp)*, Möller (s), Dahlén (fp) och Virgin (h);

från a n d r a kammaren: herrar Alemyr (s), Bohman (h), Wedén (fp), Allard (s), fru Eriksson i Stockholm (s) samt herrar Gustafson i Göteborg (fp)* och Wahlund (cp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.